

Warszawa, 25.05.2007 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-556515-III/07/EP

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Roman Giertych
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Edukacji Narodowej
Aleja Szucha 25
00-918 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze

Uprzejmie informuję Pana Premiera, że w związku z kierowanymi do Rzecznika Praw Obywatelskich skargami pojawił się problem wyłączenia stosowania art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) wobec nauczycieli zatrudnionych w przedszkolach niepublicznych, w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 Karty Nauczyciela ustawie tej podlegają między innymi nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach oraz zakładach kształcenia i placówkach doskonalenia nauczycieli działających na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 ze zm.). Natomiast w myśl art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. b Karty Nauczyciela nauczyciele zatrudnieni w przedszkolach niepublicznych, o których mowa w ust. 1 pkt 1 podlegają tej ustawie tylko w zakresie określonym tą ustawą. Zakres stosowania przepisów Karty Nauczyciela do nauczycieli zatrudnionych w przedszkolach niepublicznych określa art. 91b ust. 2 pkt 4, wyłączając między innymi prawo tej grupy pracowników do przejścia na wcześniejszą emeryturę, bez względu na wiek, o którym stanowi art. 88 Karty Nauczyciela.

Prawa do takiej emerytury nie nabywa w szczególności taki nauczyciel, który po okresie pracy w przedszkolu publicznym, często wieloletniej, kontynuował dalszą pracę w zawodzie nauczyciela w tej samej placówce, tyle tylko, że mającej już status przedszkola niepublicznego.

Nie może budzić wątpliwości stanowisko, że w powszechnie obowiązującym systemie emerytalnym nie powinno dochodzić do faworyzowania pracowników tzw. sfery publicznej. Stanowisko to znalazło odzwierciedlenie w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 września 2005 r., sygn. akt P 17/04, (Dz. U. Nr 181, poz.

1526). Wyrok zapadł po rozpoznaniu pytania prawnego Sądu Okręgowego w Koszalinie o stwierdzenie, czy art. 91 b ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela oraz art. 91 b ust. 2 pkt 4 tej w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 34 lit. a ustawy z dnia 15 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 179, poz. 1845) w zakresie wyłączającym prawo nauczyciela zatrudnionego w placówce niepublicznej w wymiarze co najmniej 1/2 etatu obowiązującego wymiaru zajęć, z grupy nauczycieli uprawnionych do wcześniejszej emerytury bez względu na wiek, są niezgodne z art. 2 w części wyrażającej zasadę sprawiedliwości społecznej i z art. 32 Konstytucji.

Stwierdzając niekonstytucyjność zakwestionowanych w pytaniu prawnym przepisów w uzasadnieniu wyroku Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że zastosowane przez ustawodawcę kryterium jest nieadekwatne do regulacji, której dotyczy. Nie pozostaje w racjonalnym związku z wskazanym wyżej celem i podstawą regulacji zakładającej szczególne uprawnienia emerytalne osób wykonujących zawód nauczyciela. Zwrócić tu należy uwagę, iż do nauczycieli zatrudnionych w placówkach publicznych, ale prowadzonych przez osoby fizyczne i prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego, stosuje się przepis art. 88 Karty Nauczyciela (art. 91a ust. 3 Karty Nauczyciela). Pokazuje to wyraźnie, że kryterium formalnym przyjętym przez ustawodawcę nie był wprost status własnościowy placówki oświatowej zatrudniającej nauczyciela, ale wyłącznie jej status formalnoprawny (to, czy jest ona „publiczna” czy „niepubliczna”). Powoduje to, że osoby podobne w zakresie istotnych elementów swojej sytuacji faktycznej, które to elementy powinny być relewantne w danej sferze uprawnień, traktowane są przez prawo w różny sposób w zakresie swych konstytucyjnie poręczonych praw. Oznacza to - biorąc pod uwagę utrwalone orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące zasady równości wobec prawa (por. wyrok pełnego składu z 21 lutego 2001 r., sygn. P 12/00, OTK ZU nr 3/2001, poz. 47) - sprzeczność z art. 32 ust. 1 Konstytucji, a w tym przypadku również z zasadami sprawiedliwości społecznej, których urzeczywistnienie nakazuje art. 2 Konstytucji.

Pytanie prawne, a w jego następstwie orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego dotyczyło wyłącznie placówek oświatowych, a nie szkół i przedszkoli. Tymczasem ograniczenie prawa do emerytury z Karty Nauczyciela dotyczyło nie tylko nauczycieli zatrudnionych w niepublicznych placówkach, ale także nauczycieli zatrudnionych w niepublicznych przedszkolach.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego został zrealizowany poprzez art. 3 pkt 4 ustawy z dnia 11 kwietnia 2007 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 80, poz. 542). W rezultacie dokonanej zmiany zakres podmiotowy przepisu art. 88 ustawy - Karta Nauczyciela obejmuje obecnie także nauczycieli zatrudnionych w placówkach niepublicznych oraz szkołach niepublicznych w

wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć. Analiza wyroku Trybunału Konstytucyjnego powinna jednak prowadzić do przyjęcia szerszej regulacji prawnej, obejmującej również przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury nauczycielom zatrudnionych w przedszkolach niepublicznych.

Z konstrukcji prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela wynika, że cechą relewantną jest konieczność świadczenia przez co najmniej 20 lat pracy w szczególnym charakterze, a za taką uznana została praca nauczyciela. Nauczyciele zatrudnieni w przedszkolach niepublicznych wykonują taką samą pracę jak nauczyciele zatrudnieni w przedszkolach publicznych. W moim przekonaniu utrzymanie stanu prawnego, który prowadzi do zróżnicowania uprawnień do emerytury ze względu na formę własności zakładu pracy pozostaje w sprzeczności z zasadą sprawiedliwości i zasadą równości.

Z tego względu, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147), zwracam się do Pana Premiera z uprzejmą prośbą o przedstawienia stanowiska w tej sprawie.

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich